VYKONÁVACIE ROZHODNUTIE KOMISIE (EÚ) 2021/2164

z 3. decembra 2021,

ktorým sa Belgicku povoľuje autorizovať biocídne výrobky pozostávajúce z dusíka získaného *in situ* na ochranu kultúrneho dedičstva

[oznámené pod číslom C(2021)8670]

(Iba holandské a francúzske znenie je autentické)

EURÓPSKA KOMISIA,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie,

so zreteľom na nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 528/2012 z 22. mája 2012 o sprístupňovaní biocídnych výrobkov na trhu a ich používaní ([1]), a najmä na jeho článok 55 ods. 3,

po porade so Stálym výborom pre biocídne výrobky,

keďže:

(1) Príloha I k nariadeniu (EÚ) č. 528/2012 obsahuje účinné látky, ktoré majú priaznivejší profil z hľadiska životného prostredia alebo zdravia ľudí či zvierat. Výrobky obsahujúce tieto účinné látky sa preto môžu autorizovať zjednodušeným postupom. Dusík je zaradený do prílohy I k nariadeniu (EÚ) č. 528/2012, smie sa však používať len v obmedzenom množstve v nádobách pripravených na priame použitie.

(2) Podľa článku 86 nariadenia (EÚ) č. 528/2012 je dusík schválený ako účinná látka na použitie v biocídnych výrobkoch typu 18 (insekticídy) ([2]). Biocídne výrobky pozostávajúce z takto schváleného dusíka sú autorizované vo viacerých členských štátoch a dodávané v tlakových nádobách ([3]).

(3) Dusík je možné získať aj *in situ* z okolitého ovzdušia. Dusík získaný *in situ* nie je v súčasnosti schválený na použitie v Únii, neuvádza sa v prílohe I k nariadeniu (EÚ) č. 528/2012 ani nie je zaradený do zoznamu účinných látok zahrnutých v programe na kontrolu existujúcich účinných látok v biocídnych výrobkoch v prílohe II k delegovanému nariadeniu Komisie (EÚ) č. 1062/2014 ([4]).

(4) Podľa článku 55 ods. 3 nariadenia (EÚ) č. 528/2012 predložilo Belgicko 30. júla 2021 Komisii žiadosť o výnimku z článku 19 ods. 1 písm. a) uvedeného nariadenia, v ktorej žiadalo o povolenie autorizovať na ochranu kultúrneho dedičstva biocídne výrobky pozostávajúce z dusíka získaného *in situ* z okolitého ovzdušia (ďalej len „žiadosť“).

(5) Kultúrne dedičstvo môže poškodzovať široká škála škodlivých organizmov od hmyzu po mikroorganizmy. Výskyt týchto organizmov môže nielen viesť k strate samotného predmetu kultúrnej hodnoty, ale predstavuje aj riziko, že uvedené škodlivé organizmy sa budú šíriť aj na iné predmety v blízkosti. Bez vhodného ošetrenia by sa predmety mohli definitívne poškodiť, čo by vážne ohrozilo kultúrne dedičstvo.

([1]) Ú. v. EÚ L 167, 27.6.2012, s. 1.

([2]) Smernica Komisie 2009/89/ES z 30. júla 2009, ktorou sa mení a dopĺňa smernica Európskeho parlamentu a Rady 98/8/ES s cieľom zaradiť dusík ako aktívnu látku do prílohy I k uvedenej smernici (Ú. v. EÚ L 199, 31.7.2009, s. 19).

([3]) Zoznam autorizovaných výrobkov je dostupný na adrese https://echa.europa.eu/fr/information-on-chemicals/biocidal-products.

([4]) Delegované nariadenie Komisie (EÚ) č. 1062/2014 zo 4. augusta 2014 o pracovnom programe na systematické skúmanie všetkých existujúcich účinných látok nachádzajúcich sa v biocídnych výrobkoch uvedených v nariadení Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 528/2012 (Ú. v. EÚ L 294, 10.10.2014, s. 1).

(6) Dusík získaný *in situ* sa používa na vytvorenie kontrolovanej atmosféry s veľmi nízkou koncentráciou kyslíka (anoxia) v stálych alebo dočasne uzavretých ošetrovacích stanoch alebo komorách na kontrolu škodlivých organizmov na predmetoch kultúrneho dedičstva. Dusík sa oddelí od okolitého ovzdušia a načerpá do ošetrovacieho stanu alebo komory, kde sa jeho obsah v atmosfére zvýši približne na 99 %, čím sa atmosféra takmer úplne zbaví kyslíka. Vlhkosť dusíka čerpaného do ošetrovacieho priestoru sa stanovuje podľa nárokov predmetu, ktorý sa má ošetriť. Škodlivé organizmy v podmienkach vytvorených v ošetrovacom stane alebo komore nemôžu prežiť.

(7) Podľa informácií, ktoré predložilo Belgicko, sa zdá, že používanie dusíka získaného *in situ* je jedinou účinnou technikou na kontrolu škodlivých organizmov, ktorú možno použiť pre všetky druhy materiálov a kombinácie materiálov nachádzajúce sa v kultúrnych inštitúciách bez ich poškodenia a je účinné proti všetkým vývinovým štádiám škodcov vyskytujúcich sa v kultúrnom dedičstve.

(8) Metóda anoxie alebo modifikovanej či kontrolovanej atmosféry je uvedená v norme EN 16790:2016 Starostlivosť o zachovanie kultúrneho dedičstva – Integrované manažérstvo hubenia škodcov pri ochrane kultúrneho dedičstva a dusík je v tejto norme opísaný ako látka, ktorá sa na vytváranie anoxie „používa najviac“.

(9) K dispozícii sú aj iné techniky na kontrolu škodlivých organizmov, ako napríklad techniky tepelného šoku (pri vysokých alebo nízkych teplotách). Na tento účel sa okrem toho môžu použiť aj biocídne výrobky obsahujúce iné účinné látky. Podľa Belgicka má však každá z týchto techník svoje obmedzenia, pokiaľ ide o škody, ktoré by mohli vzniknúť pri ošetrení určitých materiálov.

(10) Ako sa uvádza v žiadosti, iné účinné látky sa v kultúrnych inštitúciách vzhľadom na svoj profil nebezpečnosti používajú len zriedka. Po ošetrení takýmito látkami sa môžu ich rezíduá z ošetrených predmetov postupne uvoľňovať do životného prostredia, čo predstavuje riziko pre ľudské zdravie. Okrem toho môžu tieto látky reagovať s materiálmi predmetov kultúrneho dedičstva a spôsobiť nezvratné zmeny, predovšetkým na ich povrchu.

(11) Podľa informácií uvedených v žiadosti použitie dusíka v tlakových nádobách nie je pre kultúrne inštitúcie vhodnou alternatívou, pretože so sebou nesie praktické nevýhody. Obmedzené množstvá v tlakových nádobách si vyžadujú častú prepravu a samostatné skladovacie priestory. Ošetrenie dusíkom v tlakových nádobách by kultúrnym inštitúciám spôsobovalo aj vysoké náklady.

(12) Žiadať kultúrne inštitúcie, aby namiesto používania jednej techniky, ktorá sa už používa a je vhodná pre všetky materiály, používali na kontrolu škodlivých organizmov viaceré techniky, z ktorých každá je vhodná na určité materiály a predmety, by pre kultúrne inštitúcie znamenalo dodatočné náklady a sťažovalo by im to dosiahnutie cieľa, ktorým je upustiť v integrovanej ochrane proti škodcom od používania nebezpečnejších účinných látok. Odstavenie zariadení a vybavenia nadobudnutých na účely anoxie vytvorenej dusíkom získaným *in situ* by okrem toho predstavovalo stratu predchádzajúcich investícií.

(13) Rokovania týkajúce sa možnej výnimky podľa článku 55 ods. 3 nariadenia (EÚ) č. 528/2012 pre dusík získaný *in situ* sa uskutočnili na viacerých zasadnutiach ([5]) expertnej skupiny Komisie združujúcej zástupcov orgánov príslušných pre biocídne výrobky v roku 2019.

(14) Na žiadosť Komisie okrem toho Európska chemická agentúra v nadväznosti na prvú, podobnú žiadosť o výnimku pre výrobky pozostávajúce z dusíka získaného *in situ*, ktorú predložilo Rakúsko, uskutočnila o tejto žiadosti verejné konzultácie, v ktorých mohli všetky zainteresované strany vyjadriť svoje názory. Prevažná väčšina z 1 487 doručených pripomienok sa vyslovila za výnimku. Mnohí respondenti poukázali na nevýhody dostupných alternatívnych techník: tepelné ošetrenie môže poškodzovať určité materiály; používanie iných účinných látok zanecháva na artefaktoch toxické rezíduá, ktoré sa postupne uvoľňujú do životného prostredia; použitie dusíka v tlakových nádobách neumožňuje v ošetrovacom priestore kontrolovať relatívnu vlhkosť, ktorá je potrebná na ošetrenie niektorých materiálov.

([5]) 83. zasadnutie expertnej skupiny Komisie združujúcej zástupcov orgánov členských štátov príslušných pre vykonávanie nariadenia (EÚ) č. 528/2012, ktoré sa uskutočnilo v máji 2019, jej 84. zasadnutie z júla 2019, 85. zasadnutie zo septembra 2019 a 86. zasadnutie z novembra 2019. Zápisnice zo zasadnutí sú k dispozícii na adrese https://ec.europa.eu/health/biocides/events_en#anchor0.

(15) Dve medzinárodné organizácie zastupujúce múzeá a miesta kultúrneho dedičstva – Medzinárodná rada múzeí a Medzinárodná rada pre pamiatky a sídla – vyjadrili svoj zámer predložiť žiadosť o zaradenie dusíka získaného *in situ* do prílohy I k nariadeniu (EÚ) č. 528/2012, čo by členským štátom umožnilo autorizovať výrobky pozostávajúce z dusíka získaného *in situ* bez toho, aby bola potrebná výnimka v súlade s článkom 55 ods. 3 uvedeného nariadenia. Očakáva sa, že žiadosť bude predložená v druhej polovici roku 2021. Vyhodnotenie takejto žiadosti, zaradenie látky do prílohy I k nariadeniu (EÚ) č. 528/2012 a získanie autorizácií pre výrobky si však vyžaduje čas.

(16) Zo žiadosti je zrejmé, že v Belgicku nie sú dostupné žiadne vhodné alternatívy, pretože všetky alternatívne techniky, ktoré sú v súčasnosti k dispozícii, majú nevýhody, buď preto, že sa nehodia na ošetrovanie všetkých materiálov, alebo z praktického hľadiska.

(17) Na základe všetkých uvedených argumentov je náležité konštatovať, že dusík získaný *in situ* je nevyhnutný na ochranu kultúrneho dedičstva v Belgicku a že nie sú k dispozícii žiadne vhodné alternatívy. Belgicku by sa preto mala povoliť autorizácia sprístupnenia na trhu a používania biocídnych výrobkov pozostávajúcich z dusíka získaného *in situ* na ochranu kultúrneho dedičstva.

(18) Možné zaradenie dusíka získaného *in situ* do prílohy I k nariadeniu (EÚ) č. 528/2012 a následná autorizácia výrobkov pozostávajúcich z dusíka získaného *in situ* zo strany členských štátov si vyžaduje čas. Je preto vhodné povoliť výnimku na obdobie, ktoré by umožnilo ukončenie príslušných postupov,

PRIJALA TOTO ROZHODNUTIE:

Článok 1

Belgicko môže do 31. decembra 2024 autorizovať sprístupnenie biocídnych výrobkov pozostávajúcich z dusíka získaného *in situ* na trhu a ich používanie na účely ochrany kultúrneho dedičstva.

Článok 2

Toto rozhodnutie je určené Belgickému kráľovstvu.

V Bruseli 3. decembra 2021

Za Komisiu
Stella KYRIAKIDES
členka Komisie